RubenWillaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Karel De Goedelaan 8
(Torhout, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2020C449
Juni 2020

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Wouter Van Goidsenhoven

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog: Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2020
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1 Programma van maatregelen.....6

1.1 Administratieve gegevens 6
1.2 Synthese.....8
1.3 Gemotiveerd advies.....9
1.4 Conclusie 9

2 Bibliografie.....10

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt). 7

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek. 6

1 Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Ruben Willaert BV Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Torhout
	Deelgemeente	/
	Postcode	8820
	Adres	Karel De Goedelaan 8 8820 Torhout
	Toponiem	Karel De Goedelaan 8
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X_{min} = 60922 Y_{min} = 196065 X_{max} = 61097 Y_{max} = 196186
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Torhout, Afdeling 1, Sectie A, nr's: 151w, 150e², 150d², 150t Figuur 1	

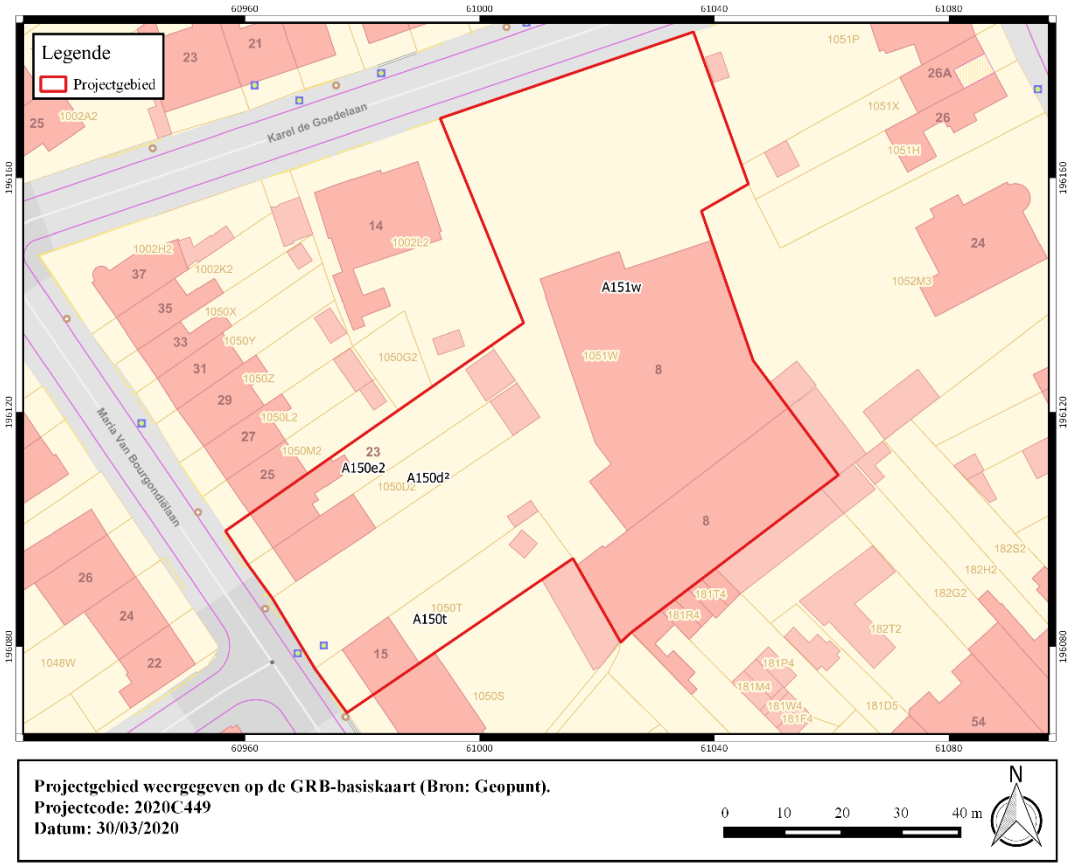

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de uitbreiding van een bestaand winkelpand en de heraanleg en uitbreiding van de bestaande parking aan de Karel De Goedelaan 8 te Torhout. In het verleden is reeds een archeologienota opgemaakt met ID 14830. Deze archeologienota wordt opgemaakt omwille van een wijziging van de geplande werken.

Het onderzoeksgebied is ca. 5656 m² groot en is heden grotendeels bebouwd en verhard. In de oostelijke sector bevinden zich heden nog woningen met tuin. Deze worden gesloopt, vervolgens worden deze zones opgehoogd tot op het niveau van de huidige verharding na het verwijderen van de teelaarde. De geplande werken hebben betrekking op een oppervlakte van ca. 3852 m^2.

De traditionele landschappenkaart situeert het terrein binnen verstedelijkt gebied in de zandstreek buiten de Vlaamse Vallei. Het landschap in de omgeving wordt gedomineerd door de Handzamevallei. Het onderzoeksgebied situeert zich op de overgang van het noordelijk gelegen Plateau van Wijnendale en de zuidelijke vallei van de Handzamevaart. Een 500-tal meter ten westen van het onderzoeksgebied stroomt de Koebeek in zuidelijke richting. De Quairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. De bodemkaart geeft geen informatie weer ter hoogte van het onderzoeksgebied, het sediment bestaat normaliter uit zand. Op het lokale hoogtemodel is te zien dat het terrein vermoedelijk opgehoogd en genivelleerd is in functie van de huidige bebouwing. De impact hiervan op het bodemarchief is vooralsnog ongekend. Los van eventuele verstoring moet de omgeving van het onderzoeksgebied op de overgang van een vertakt beeksysteem en het noordelijke plateau uitermate geschikt geweest zijn voor exploitatie door rondtrekkende groepen jager-verzamelaars.

De cartografische bronnen situeren het onderzoeksgebied ten noorden van het historische centrum van Torhout. Op de Heraldische Kaart van het Brugse vrije valt het plangebied mogelijk samen met een waterloop. Op de Ferrariskaart is de omgeving van het terrein ingekleurd als grasland en akker. Het verloop van de huidige Aartrijkestraat en Oostendestraat zijn reeds te herkennen. De 19e-eeuwse bronnen geven een gelijkaardig beeld weer. Op de 19e-eeuwse kaarten is tegen de zuidelijke grens van het onderzoeksgebied een gracht weergegeven. Mogelijk is deze gracht in verband te brengen met de stadsgracht rond Torhout. Op de orthofotosequentie is de huidige situatie te herkennen vanaf het luchtbeeld van de jaren ’80.

Binnen de grenzen van het onderzoeksgebied zijn geen archeologische waarden gekend. Onderzoek in de ruime omgeving wijst op menselijke aanwezigheid in de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen. Ten noordoosten van het onderzoeksgebied werden door Raakvlak twee kleinere proefsleuvenonderzoeken uitgevoerd in het Stadspark en ‘Hof ter Walle’. Hierbij werden enkele post-middeleeuwse en recentere relicten aangesneden. Verder onderzoek werd er niet noodzakelijk geacht. Ook ten zuiden van het onderzoeksgebied werden bij kleinere proefsleuvenonderzoeken en noodonderzoek hoofdzakelijk resten uit de late middeleeuwen en post-middeleeuwse periode in kaart gebracht. Ouder en recenter onderzoek in de Sint-Pietersbandenkerk in het centrum van Torhout maakt ook melding van vondstmateriaal uit de Romeinse periode. Bij onderzoek in 2010 werden paalkuilen en grachten aangesneden uit de Romeinse periode. Één van deze grachten lijkt mogelijk reeds een afbakening te zijn van het middeleeuwse kerkareaal. Vermoedelijk gaat de Romaanse kerk dus terug op een Romeins gebouw. Ouder onderzoek spreekt van een Romeinse ‘wachtpost’. Archeologische waarnemingen in de ruimerere omgeving betreffen hoofdzakelijk materiële resten en sporen van laatmiddeleeuwse of vroegmoderne hoeves met walgracht. Wel maakt de CAI melding van neolithische bewoningssporen op enige afstand ten noordoosten van het

onderzoeksgebied. Bijkomende informatie ontbreekt echter. Verder bestaan de gekende waarden op het kaartblad van de CAI uit cartografische indicatoren van meerdere sites met walgracht. Eveneens zijn op basis van luchtfotografische prospectie verschillende cirkelvormige en andere structuren afgeleid in de ruime omgeving. De cirkelvormige structuren worden doorgaans geïnterpreteerd als grafmonumenten uit de bronstijd.

Hoewel in de omgeving van het onderzoeksgebied uitgegaan moet worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed wordt bijkomend onderzoek als weinig zinvol beschouwd. Enkel daar waar de teelaarde wordt afgegraven is het bodemarchief mogelijk bedreigd. Deze oppervlakte is echter te klein waardoor de potentiële kenniswinst bij verder onderzoek te beperkt is.

1.3 Gemotiveerd advies

Met betrekking tot de geplande werken aan de Karel de Goedelaan te Torhout worden geen bijkomende onderzoeksdaden aanbevolen. Het voornaamste argument hiervoor is de relatief beperkte oppervlakte van de ingrepen die het bodemarchief mogelijk bedreigen en het versnipperde karakter van de ingrepen. Ter hoogte van de heraanleg van de verharding wordt enkel de toplaag verwijderd, de funderingskoffer blijft deels behouden. Hierdoor is het bodemarchief er plaatselijk niet bedreigd en dient uitgegaan te worden van in-situ bewaring van eventueel aanwezig erfgoed. Zowel het afgraven van de teelaarde in functie van ophoging, als de nieuwbouw, vormen een wel een mogelijke bedreiging voor het bodemarchief. De oppervlakte van deze ingrepen is echter relatief beperkt nl. ca. 1840m^2 voor de ophoging en ca. 314m^2 voor de nieuwbouw. Deze ingrepen vormen echter geen aaneensluitend geheel. Vanwege deze onregelmatige vorm en de beperkte oppervlakte van de geplande ingrepen is het ruimtelijk inzicht in eventueel aanwezig erfgoed zeer gelimiteerd. Eventueel aanwezige relicten zullen niet in onderlinge relatie onderzocht kunnen worden waardoor verder onderzoek niet meer kan opleveren dan een indicatie voor menselijke aanwezigheid in het verleden. De kans dat bijkomend onderzoek met andere woorden nog kan leiden tot wezenlijke kenniswinst is zeer beperkt. Vanwege dit gebrek aan potentiële kenniswinst wordt een doorlopend onderzoekstraject als weinig zinvol beschouwd.

Uiteraard dienen zowel opdrachtgever als uitvoerder van de geplande werkzaamheden zich bewust te zijn van de archeologische meldingsplicht, conform artikel 5.1.4 van het huidige decreet betreffende het onroerend erfgoed.

1.4 Conclusie

De initiatiefnemer plant de uitbreiding van een bestaand commercieel pand en een heraanleg en uitbreiding van de parkeergelegenheid aan de Karel De Goedelaan in Torhout. Hoewel er in de omgeving van het onderzoeksgebied een verwachting is in ondergronds erfgoed wordt verder onderzoek weinig zinvol geacht. De geplande werken die een potentiële bedreiging vormen voor het bodemarchief zijn te beperkt in oppervlakte en vormen geen aaneensluitend geheel. Hierdoor ontbreekt ruimtelijk inzicht en is de kans zeer beperkt dat verder onderzoek nog kan leiden tot wezenlijke kenniswinst.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2020

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.